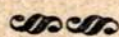

LAPKRIČIO 1916. METŲ.

T. IV.

ATEITIS.

№ 5.

Didvyriai ir jų vertė tautos bei žmonijos gyvenime.

Kiekvienas atskiras žmogus, kad ir būtų milionierius ar genijus, tautos gyvenime yra nedaugiau kaip muilo burbulėlis. Pakol jis gyvena, darbuojasi, triusia, patol ir jo turtai bei dvasios įtekmė veikia į žmones, bet mirties valandoje amžinai dingsta visuomenei. Dar su kapitalu pusė bėdos; gali jis palikti jį įpėdiniams; bet savo dvasios turtų jis negali kitiems įteikti, o drauge ir kiti negal dovanai jų įgyti. Tečiau jei tautos dvasiniai turtai, nežiurint nykimo tų individualių dvasinių brangenybių, neina mažyn per ilgas kartų eiles, o kartais pažangiose visuomenėse dargi didėja ir plėtojasi, tai tuo dar toli gražu nepripažindoma tautos išvermingumas arba, kaip kažkurie mano, jos nesunaikomybė; čia tik parodoma, kad tauta nenuilstamai tveria ir taikos prie aplinkybių.

Tikra dvasinių tautos turtų augimo priežastis yra ta, kad einančioji į visuomenės gyvenimą karta—sutveria kurkas daugiau turtų negu jų dingsta drauge su mirstančiais asmenimis. Vienok, tas dvasios turtų augimas tautoj nieku būdu negali darytis paprastu dauginimu, t. y. sistematišku dėstymu ko tai naujo prie to, kas buvo, bet jis reikia laikyti nauju visos jo visumos tvėrimu.

Dvasiniai tautos turtai, lygiai kaip ir gludinti atskiruose asmenyse jų tvėrimo galė visuomet veikia kaip nauja dviejų kartų dvasinė jėga; ji pakeičia vyresniosios drauge su savo dvasine spėka mirstančios kartos tvėrimo galę. Tiesa, mes pripratome kitaip galvoti ir laikome dvasios turtus brangenybe, negalinčia pranykti, bet tai yra

vien dėl to; kad visos tautos veikimas ir plėtojimos niekuomet taip greit neina mažyn, kad tai būtų aišku atskiram asmeniui; mat visų masinių apsireiškimų vidutinioji linija, negali greitu laiku ir akį veriančiais šuoliais kilti augstyn arba kristi žemyn.

Taigi norint savistoviai suprasti dvasinių tautos turtų nykimą ir jų skirtumą nuo materialio turto, įsivaizdin- kim sau, kad žmonių veikimo vaisingumas visai dingsta. Materialiai turtai tuomet nekiek nesidaugintu, bet visgi susyk jie nei nepranyktu. Tiesa, jei tie turtai būtų var- tojami, tai po truputį mažėtų, bet kad liktu visai suvar- toti, tai yra, kad visai dingtu, tam reikėtų ilgo laiko. Juo- ba, kad visuomenė sustojusi tverti, spaudžiama naujų rei- kalų gali išnaujo vėl tvėrimo darbą pradėti,—ypač paju- tus besanti ant skurdo kranto — ir tuo ar kitu būdu at- siradusius trukumus papildyti.

Visai kas kita yra su dvasiniu tautos turtu. Čia pa- kanka, jei tik bent viena karta griežtai ir visai sustotu tvėrusi, kad šis turtas amžinai ir negrižtamai dingtu. Atei- nančioji karta rastu tuomet tik plikų dirvonų, vien su žeme sulyginintų griuvesių; ji turėtų susitverti naują dva- sinę galybę, pradėjus nuo pamatų, nuo pat pradžios ir vis- gi nežiurint to sunkaus, ištvermingo ir vargingo triuso, paliktu busimajai kartai labai menką dalį, kurią ilga kar- tų eilė turėtų vėl didinti ir tobulinti su panašiu ištver- mingumu bei pasišventinimu, kaip kad buvo daryta civi- lizacijos kilimo ir plėtojimosi pradžioje.

Kas gi iš to, kad dvasinį turtą vadiname visos praeities lobiu, jei vienos kartos apsileidimo pakanka, idant tariamasis lobs galutinai dingtu. Panašiuose atsitikimuose, kuo naudojas gyvuojanti žmonija, reikia pripažinti teisėta jos nuosavybe, nes visos praeities uždarbis, kurs lengvai galima buvo prarasti, tapo užlaikytas ačiu vien ištvermin- gam gyvuojančiųjų triusui ir jų valios tvirtybei. Atkrei- pus į tai domą, tuč tuojau kilsta klausimas: kurie gi iš gyvuojančiųjų yra palaikytojai šio brangiausio, bet ir grei- čiausiai pragaištančio palikimo? Ar visi vienodai tą pali- kimą palaiko, o jei nevienodai, tai kurie-gi ištikrųjų la- biau jį remia?

Socialiai mokslai kalba apie didelę „dinamiškąją“ sielų nelygybę, ir drauge apie jų nevienodumą; išrodinėja, kad dvasinis žmonių turtas tautoje yra labai nelygiai padalintas, kad didžioji jo dauguma, galima sakyti, svarbiausios tautinės tvėrybos spėkos slepiasi visai mažame skaičiuje sielų, sudarančių tautos žiedą bei pačią viršunę. Tuo budu dvasinis turtas galima pavadinti dvejopai nykstančiu išdu, nes visai mažai tereik tam, kad dvasiniai turtinga, o taipgi ir materialiai stipri tauta, greitu laiku atsidurtu silpniausiam ir žemiausiam stovyje, t. y. virstu barbariška. Tam, kad sunyktu geriausioji ir tobuliausioji technika, pakanka, negimti mokančioms ir galinčioms ją tobulinti sieloms; tam kad pragaištu gilesnis ir rimtesnis mokslo bei meno žinojimas, užtenka kad jų atstovai paliautu tvėrę. Tokiame atvėjyje pasiliktų tikrai vieni menkapročiai, apsupti tamsybėmis, t. y., liktu tai, kas neikiek nepakilsta augščiau paprasčiausio ir menkiausio žinojimo bei mokėjimo; jei tas viskas taptu tautinės masės pagrindu, tai ji virstu visa bejėge tikroje to žodžio prasmėje. Taigi dvasinis turtas, kuriuo visos tautos didžiūojas, kaip per daug silpnas augalėlis, reikia stropiai prižiūrėti ir kasdien laistyti, kad kartais nenuvystu. Jei bykoki mokslo bei prityrimo šaka liktu pamiršta bent vienos kartos, tai beabejo ji dingtu amžinai. Tuomet begaliniai ilgas grandinys, kurs per amžius tęsėsi ir plėtojosi, griežtai sutraktu, o panašus sutrukimas butu lygus su tam tikros suaugusios ir sutvirtėjusios dvasinės ir materialės kultūros mirtim. Ši kultura jau nebeatsikeltu ir nesugrižtu, tik tam tikrose aplinkybėse galētu pradėti tvertis kita į ją panaši, bet kad ir ilgą laiką ji tvertus, vis butu visai netoki, nei panašaus laipsnio kaip pirma, nes jos ištobulinimui reikētu ne vienos kartos triuso. Taigi ištikrųjų tai, už ką liaudis visai praeičiai, visoms buvusioms kartoms, yra dėkinga, kas sudaro dvasinę ir materialę tautos galybę ir jos turtingumą, dažniausiai yra visai nedidelio pavienių asmenų skaičiaus nuopelnas.

Jei dvasinį tautos turtingumą galėtumėm sverti ar saikuoti, kaip materialį, tai pigiai išvystumėm idomų, stebinantį mūsų vaidentuvę reginį: menkutę tverėjų saujelę, lengvai atsvertu tą svarstyklių taurelę, kurioje butu sudė-

tas visas likusis tautos skruzdynas. Tuomet jau nebereikėtų ginčytis, kam tauta privalo būti dėkinga už tai, kad kyla jos materialis turtas, liudydamas tautos veiklumą, ir kad visų sunaudojamas jis netik nemažėja ir neišsenka, bet dar auga ir stiprėja.

Ar galima tokiuose atsitikimuose vienatos, kurios tautai yr pagaminę visą jos dvasinį praeities paliktąjį ir dar pačios liaudės papildytą kapitalą, laikyti gamtos turtu arba niekieno, arba galop, visuomenės nuosavybe? Negalima! Žmogus turi savo vertę iš savo prigimimo o ne iš to, kuo ji visuomenė padaro. Žmogaus prigimimas yra labai nepaprastas dalykas. Jo siela išpradžių tėra tik mažytis diegelis, kurs gali lengvai ir greit nuvysti, susilaukyti plėtojęsis, bet taipgi gali tarpiai augti ir plėtotis per ištisą gyvenimo laiką ir pasiekti neregėtos didenybės. Tiesa, ji ima šį tą iš gyvenimo apystovų, bet visa tai savotiškai perdirba, savin įkunjia. Taigi apystovos nenustato žmogaus tvėrimo krypsnio. Jei tai būtų galimas daiktas, tai nuo senai būtų gaminami genijai taip lengvai, kaip kad gaminama milžiniškos ir dideliai ekonomiškos mašinos. Patarimų ir nurodymų, kaip pragarsėti įvairiose veikimo bei gyvenimo srityse, turime užtektinai, tačiau tikras dvasios galiunas pasirodo netikėtai nežinia iš kur, ir dažniausiai išauga ne toj srityje, kurioje daugiausiai tikėjimės. Nes ne aplinkybės sutveria galingą sielą, jos galybę ir vertę, ne pašaliečiai išaugina tvirto ar silpno budo žmogų, bet jis pats „tveriasi“ visuomenės tarpe. Jis gali netikėtai, kaip rakieta iš dausų iššauti, apšviesdamas savo šviesa visą tautą, gali likti jos palaima ir garbe, nors ištikrųjų tautai ar luomui, iš kurio tarpo jis yra išėjęs, nič nieko tai nekainavo. Civilizacijos veikalai ir drauge visos mokslo, žinojimo, tvėrybos ir meno šakos tą neužginčijamą tiesą patvirtina nesuskaitoma daugybe įvairių išrodymų. Kasdieniame visuomenės gyvenime turėjo daugiausia įtekmės tie žmonės, kurie beveik už visa, ką begyvendami yr sutvėrę ir ko yr pasiekę, buvo vien tik sau dekingi. Dargi tie, kurie savo žinojimą tiesiog iš mokytojų ėmė, taipgi yra vertenybės toli gražu nesulyginamos tiek su jų išauklėjimo išlaidomis, tiek ir su jų mokytojų verte; tikrai pasakius jie savo mokslą ir didenybę yr patįs susitvėrę.

Nes jie prašoko kur kas savo mokytojus, kuomet jų bendradraugiai, tų pačių mokytojų klausytojai, iš tos pačios sferos išėjusieji, niekuo nepasižymėjo ir dingo nežinomi paprastų žmonių minioje.

Pažiūrėkime dabar, ką yr paėmę—ir ką davę žmonijai, kad ir vienas Pasteur'as, vienas Stephenson'as, Franklin'as, Gutenberg'as, o aiškiai pamatysime, kad kiekvieno iš jų visuomeniškoji vertė milijonus kartų prašoko tiek jų asmenišką visuomenėje „kainą“, tiek ir drauge sudėtają „vertę“ visų likusių paprastų žmonių, kurie gyveno ir veikė drauge su jais. Pamatysime tuomet, kad kiekvienas iš tų dvasios galiunų didžioms, mažai išsilavinusioms žmonių minioms, yr pagaminę daugybę gerybių, kurių nebegalima išreikšti jokiais pinigaiskais skaitmenimis.

Ant jų gerai uždirbo ne viena tauta, ne viena viešpatija, bet visas civilizuotas pasaulis; taigi jie yra ištikrųjų dideli žmonių geradarijai, nes nuo jų prasidėjusi gerovė stipriomis ir kilančiomis vilnimis užliejo visą civilizuotąjį pasaulį. Bet čia kila klausimas,—kam gi pridera tos didelės materialės brangenybės, už kurias mes tiems dvasios galiunams esame dėkingi, nes jos mums nieko nekainuoja?

Kad šį klausimą galutinai išsirišus, pakanka atsiminti, jog kiekvienas žmogus vienu laiku yra savo paties ir visuomenės nuosavybė.

Priderėdamas pats sau, žmogus teisingai laiko savo nuosavybę ne vien savo darbus, bet ir savo sielos tvirtybę. Jo nuosavybė yra taipgi ir jo visuomeniškoji vertė bent tol, kol jis nėr kam jos už kokią nors kainą pardavęs. Su tuogi pardavimu savo darbų bei patarnavimų esti visaip. Dažnai pasitaiko, jog pigiems laikams užėjus, žmogus už save ima kainą kurkas mažesnę, negu ištikrųjų jis yra vertas. Taigi jei gailestaujame ir dažniausiai teisingai, kad labai pigiai yra apmokami išradėjai ir darbininkai, tai gerai įsidėmėkime, jog daug randasi pasaulyje žmonių, kurie niekuomet nepasiekia atitinkančios jų tikrai vertei kainos. Prie tokių nuolatos ir labiausiai skriaudžiamųjų pridera visi mokslo vyrai. Jie visuomet parsiduoda už menkiausią kainą, jie niekuomet negauna atitinkančios jų vertei kainos.

Cia šį faktą, konstatuojame ne tam, kad dvasios galiunų likimu sugraudintumėm skaitytojus, bet mums rūpi tiesioginės to viso pasekmės. Beto mes norime nurodyti, kad jei bykoki materialė brangenybė pereina iš teisėto savininko rankų į kitas baises pigiai, tai, žinoma, pelno tie, kurie tą brangenybę gauna, taip kad asmeniškai garsių tvėrėjų nuostoliai apsireiškia dar jiems tebegyvenant kitur kur, atitinkančio tiems nuostoliams milžiniško pelno pavidale? Ką praranda vienata parduodama visai pigiai savo patarnavimus, tai pelno tie, kurie jos nuosavybę negirdėtai pigiai įgija. Brangenybė kad ir pigiai apmokėta, nepaliauja buvus brangenybe. Ji permainingo tik savininką, bet savo vertės nei truputėlio nepraranda.

Paimkime pirmą pasipainiojusį pavyzdį. Jei jaunutis mokytojas bet nepraktiškas universito docentas, gaunantis 2.000 rub. metinės algos, išras praktišką būdą filoksėrai¹⁾ (*Phylloxera vastatrix*) naikinti ir savo išradimą viešai paskelbs, tai vynuogynų savininkai uždirbs kasmet milijonus, nes be to išradimo filoksėra jiems būtų tol naikinus dešimtą dalį jų vynuogių, pakol kas nors kitas nebūtų suradęs tinkamų priemonių filokserai naikinti.

Bet nei vienam vynuogynų savininkui, atsikračius tos baises naikyntojos filokseros, neateis mintis, kad didžioji jų pelno dalis tenka jiems vien ačiu minėtojo docento triūsui, beabejo apmokėtam toli gražu ne sulig jo vertės, kitaip sakant, kad jiems tenka nuosavybė dovanota ano žmogaus, kurs ir toliaus skurdžiai gyvena iš savo menkos algos.

Kas bus jei bykas nurodys docentui, kad jo išradimas turi labai didelę vertę, kurią galima lengvai pinigų paversti?

Kas bus jei kapitalistas drauge su išradėju įsteigs vaistų sandelį filokserai naikinti ir nustatys kainas, kuriomis vaistus pardavinėdami juodu abu gaus pusę to pelno, kurį filokserai dingus sutaupo kiekvienas vynuogyno savininkas?

Žinoma, abu pelnys apsaugotos vertės pusę, taip kad skurstas docentas netikėtai virs milijonierium.

¹⁾ Baisus vynmedžių naikintojas.

Ar bus čia kas nuskriaustas? Niekas! Nes vynuogyno savininkai bus patenkinti, kad uždirbo tai, ką beabejo but praradę. Bus kitas pelno padalinimas, negu pirmame žygyje ir, beabejo, teisingesnis.

Sakysime po keletos metų, naikinant filokserą docento išrastu budu, ji liks galutinai išnaikinta. Bendrovė nustos paprastų savo įeigų. Docento turtai nebedidės. Ar turtai vynuogynų savininkų taipgi nebedidės?

Priešingai — vynuogynų savininkai ir toliau, kasmet turės gerą pelną, kaip ir prieš tai, nes galutinai nusikratė naikintojos filokseros, kuri visuomet galėdavo pridirbti jiems netikėtų nuostolių. Bet vynuogynų savininkų pelno didumas pareis nuo to, ar pasidauginus vynui — jis neatpigs. Jei neatpigs, tai pelnys vynuogynų savininkai, o taipgi ir jo darbininkai, kurie prašys padidinti algos ir gaus ją, nes savininkas turės iš ko padidinti. Jei vynas atpigs, savininkas nieko nepelnys, darbininkai dirbs už seną užmokesnį, bet visas pelnas tuomet pasidalys tarp sunaudotojų. Iš tos priežasties ne šimtas tukstančių darbininkų, ne du šimtu vynuogynų savininkų taps docento apdovanojami, bet milijonai žmonių sutaupys geroką pinigų kruvelę.

Kas statos, mokąs galvoti, tas vyno atpigimą priskaitys saulei, vėjui, lietui arba darbininkų stropumui, bet mažai kam ateis galvon mintis, kad tą visą atliko rami spēka, kuri ir dabar tebegyvena užsidarius mažame kambaryje, nei nemanydama, kad kitiems kasmet milijonus yr sukrovus.

Pastaruoju laiku visuomenė jau kurkas geriau apmoka mokslo nuopelnus, ypač kaip pamato praktišką išradimo naudą; užtai gali buti, kad ir mūsų „docentas“ paliks galį gale apvertintas, nors jau ir nebepasinaudos tuo savo išradimo apvertinimu taip, kaip kad augščiau nurodėme. Pavyz. duos jam universite katedrą, išsipildys jo svajonių troškimai, o tečiaus ir po to santikis tarp vertės ir užmokesnio nedaug tepersimainys.

Štai vienas iš nesuskaitomos daugybės pavyzdžių, kurs taip sau paimtas, bet neprošalį bus papildžius jį bent vienu iš tukstančių tikrai buvusių faktų.

Karolis Tellier'as beveik 11 metų studijavo, kaip ilgesniam laikui išlaikyti valgomuosius daiktus juos sušal-

džius ir, pagalios 1876 m. iš Buenos-Aires atvežė pirmą kartą labai skanios mėsos; nežiurint į tai, kad kelionė tęsėsi 105 dienas, mėsa nepermainė savo skonio. Jis nudžiugo pasiekęs savo tikslą, apipatentavo savo išradimą, bet tėvynėje niekas beveik jam nepritarė, visi atsisakė padėti ir patentai veikiai, nustojo savo vertės. Tečiaus jo išradimą palaikė anglai su vokiečiais, dalimi pagerino jį papildė ko jam truko ir sudarė atskirą pramonės šaką, kuri greitu laiku pradėjo vartoti dešimtimis milijonų. Netrukus užsimezgė šimtai bendrovių, kurios vertėsi tuo išradimu, bet Tellier'as visą savo gyvenimą paliko skurde, o ypač senatvėje teko jam gyventi labai vargingai. Tečiaus išradėjo dvasia nenupulė. Senelis baigdamas aštuntą dešimtį metų patėmijo, kad šaldymo budas negali būti pritaikintas visose šalyse delei komunikacijos neparankumo; todėl griebėsi visai kitokio budo, t. y. mechaniško nuvalymo mėsos gabalų nuo sukeliančių puviną baktėrijų ir paskui džiovinimo tų gabalų. Tikslas pavyko pasiekti 1911 metais; sulig naujo išradimo jis pagamino net keliuose Francijos miestuose geros labai skanios mėsos kur kas pigesnės už šaldytąją. Pritaikinimas naujo budo mėsai konservuoti padarė daugelyje šalių tai, jog atpigo mėsa, nes tuojaus įsikūrė milžiniška anglų bendrovė, realizuojanti žilo senelio išradimą, kurs net ir žengdamas į karstą, savo veikimo vaisiais nepasinaudojo. Čia per daug aišku, jog santikis tarp to, ką išradėjas kitiems yra davęs ir tarp to, ką pats iš kitų buvo gavęs, nėra teisingas. Nes ačiu Tellier'o išradimui milijoninės vertės produktai, kam¹⁾ jų per daug esama ir laikoma per niek, galima lengvai parvežti ten, kur jų labai reikalinga. Mėsa, kur jos per daug yra ir kur jos nereikalauja ir neperka, yra laikoma niekais, bet nuvežus, kur mėsos nėra arba kad ir yra, bet mažai, labai pabrangsta ir galima greitu laiku surinkti nemažus pinigus.

*

*

*

Iš panašių liuosų bei priverstinių dovanų gautų iš darbščių, talentingų bei genialių vienetų, susideda didžio-

¹⁾ Kolumbijoje, P. Amerikoje tik vieną trečdalį galvijų teaugina mėsai, o likusieji vien odoms.

ji visuomeninių gerybių dalis; iš tokių pat dovanų susideda taipgi ir turtas bei kapitalas tiek atskirų vienatų, tiek ir visų tantų. Jau nuo senų senovės žmonija kasasi prie atradimų, išradimų ir pagerinimų; atradėjai bei išradėjai begyvendami iš savo darbų asmeniškai naudojami vieni mažiau kiti daugiau, dažniausiai gi jie nespėja ar nesugeba pasinaudoti savo išradimais, bet kiekvienu iš jų pasinaudoja visas pasaulis; išradėjų įpėdiniai tobulina išradimus ir daugina jų skaičių; pagalios patį miršta palikdami padaugintą ir drauge permaintytą uždarbį savo įpėdiniams. Panašiu būdu didėja takstančiais metų dvasinis, o drauge ir materialis kapitalas, kurio didžioji dalis nič nieko nekainavo,—nes niekas už ją nei grašio nėra užmokėjęs. Štai svarbioji priežastis, dėlai kurios žmonių darbų kainos netik kad nepasiekia niekuomet savo tikros vertės, bet paprastai taip toli laikosi nuo jos, kad nieks beveik net nei numanyte nenumano teisingos gerybių vertės, kuriomis kasdien dovanai naudojamės.

Mat, kaip materialiai turtai, taip lygiai lengvai ir dvasinis turtas virsta dvasiniu kapitalu. Pakanka pav. prie atitinkančių priemonių gabiam žmogui, bet nemokančiam susyk išnaudoti savo gabumų, imtis darbo. Jei tuomet gims ta ir įsikunija koki nors idėja tikrame „naujo dalyko“ pavidale ir yra naudinga, tuomet šimtai tvirtų sumaningų tverėjų, pagauna naują idėją, stengiasi pagerinti, pataisyti ir teikia jai naujų pritaikinių. Kartą padarytas pastumėjimas sukelia visą eilę naujų užmanymų ir sulig pakraipos, kurioje jis eina, randas arba senesnių dalykų pagerinimai arba nauji išradimai.

Dabar atsakykime į klausimą: kas pelno iš tų išradimų, kuriuose dvasia pergali materiją ir kas, po teisybei, turėtų pelnyti? Jei bykoks inžinierius pastatys, saky-sime, garinį katilą duodantį 10% didesnę jėgą, kaip kad ligšioliniai katilai duodavo, tai inžinierio išradimas turi sutaupyto pertai kuro vertę. Duokim sau, kad visame pasaulyje dirba mažiausiai 90 milijonų „garinių“ arklių jėgų, tai nesunku suskaityti, jog inžinierio pagerinimas yra vertas ligšiol kasdien suvartojamo kuro 9-iems milijonams garinių arklių jėgai pagaminti. Jei tik ketvirtoji dalis tos sutaupytos vertės tektu anam inžinieriui, tai jis paliktu

susyk milionierius. Bet tam visam, kad pažanga kiltu ir plėtotus toje srityje, reikia laiko ir buvimo daugiau lygiai gabių inžinierių, kaip ir A; tam kad susilaukus užmainymo visų senų katilų, naujos sistėmos katilais, inžinierius A turi labai ilgai gyventi. Aišku, jog tos sąlygos neivykdomos. Pirmajam inžinieriui besidarbuojant praeis metai, jau kitas inžinierius remdamasis tais pačiais pamatais, kuriais ir inžinierius A, arba jo paties sistėma, įves toje srityje dar geresnį pagerinimą, kurio pasekmė bus ta, jog senus kitilus perdirbs ne sulig sistėmos A, tik sulig B. Bet ir sistėma B neilgai laikysis, nes kiti veikiai padirbs dar praktiškesnį ir taupesnį garinių katilų pavyzdį C, D, E ir t. t. . . Ir delto, net nežiurint visuotinio individualio nuosavybės gerbimo, kiekvienas jaunas inžinierius iš pranaokėjo atiminės besitikėtąjį pelną, kurs ištikrųjų priklauso pirmajam delto, kad per jį susitvėrė dar didesnės vertės dalykai. Tuo budu brangintoji vakarykštė vertė virsta nebereikalinga; branginamoji šiandien, ryt virs abejotino brangumo; kaip pasirodys pasaulyje dar didesnės vertės išradimų, tai pirmieji bus jau nebereikalingi, atpigs ir tt. . .

Butu didžiausia klaida sakyti, kad „vakarykštė vertė prarado savo „vertę“ arba visai pranyko. Tai ne tiesa, ji išlaikė ją visą, tik nustojo savo brangios kainos, nes pasirodė už tą pačią kainą dar didesnė vertė. Inžinierius B atėmė iš inžinieriaus A besitikėtąjį pelną; tik, deja, ne savo, bet visuomenės naudai. Nes tai, kuo pats jis naudojas, yra jau nauja vertė, pridėta prie senos, kuri dėl tos priežasties tapo neapmokama. Bet ir jo laukia panašus likimas, nes ir jam naujas konkurentas C neleis ilgai dideliu savo patobulinimo pelnu naudotis.

Tose lenktynėse kiekvienas inžinierius šį-tą pelno bet daugiausia pelno visuomenė, kuri visus juos pergyvena. Tie inžinieriai, trokšdami asmeniško pelno, vienas kitą paeiliui išnaudoja visuomenės naudai.

Tą pat galima pritaikinti ir prie kapitalistų, kurie dažniausiai buna iniciatorių dalininkais. Ir jų asmeniškai turtai negali ilgai didėti, nes vieni kitiems pradėtame užmanyme atima dalių pelningumą. Pažanga ir konkurencija užbrėžia galą asmeniškam išradėjų, iniciatorių ir kapita-

listų pelnui. Bet draug toji konkurencija nemaž padeda didėti materialiams ir dvasiniams tautos turtams.

Jei dvasinės vertės susibendruotu su materialėmis teisingesniu santikiu, kaip kad ligšiol yra, tai plačioji visuomenė irgi nič nieko nenustotu ir nepelnytu, o tik žymi privatinių turtų dalis po kiek laiko mainytu savininkus, pereidama ten, kur turētu buti ir beabejo tas viskas išeitu visuomenės naudai.

Iš Majewskio „Kapital'o“

Vertė Urvelis.

Asmens ir visuomenės pažanga.

Gyvenimas — tai judėjimas. Kas tik gyvas, juda, kruta, nestovi ant vietos, šiočiu ar tokiu keliu vis eina pirmyn. Matome tai kiekviename atskirame gyvyje, dar labiau tai žymu žmonių visuomenėje. Ji buna dviejopa: civilizuota ir necivilizuota. Necivilizuotos visuomenės tikslas — tapti civilizuota, civilizuotosios — netik palaikyti žmonių veislę, bet ir tobulinti juos, vesti pirmyn pažangos keliu.

Pažanga yra labai svarbus veiksnis visuomenės gyvenime. Joje atskiriama du dalyku:

1) tobulinimas atskirų asmenų, harmoniškas plėtojimas jų kuno, proto ir doros privalumų;

2) krovimas visuomenėje materialių gerybių pasinaudojant savo reikalams kas kart pilniau žemės turtais.

Klausimas, ar pažanga geistina, yra lygus klausimui: kas geriau — sveikata ar liga, nežinojimas ar mokslas, gausybė visoko ar badas. Į šį klausimą dviejų atsakymų negali būti: geistina žinoma, kas geriau.

Tai nurodo netik protas, bet ir visas žmogaus prigimimas. Žmogus negeidžias pažangos praturtėjime, moksle, doroje, butu netikras žmogus, bet kaž koks išsigimęs iškrypėlis.

Jei taip yra ištikrųjų, tai kodel tos pažangos taip maža matom žmonėse, delko visoje visuomenėje tebėra dar

tiesk tamsuolių, neturtėlių, visokių vargšų ir net ištvirkėlių, —ir tai po tiekos amžių žmonijos gyvenimo, po tiekos sutraukto mokslo ir prityrimo? Kodėl pažanga nepanaikino tų visų negerovių? Į tai atsakome: pažanga tos negerovės bent kiek mažina ir gana pasekmingai, bet visai jų panaikinti niekados neįstengs, nes tos negerovės yra neatskiriamos nuo paties žmogaus prigimimo netobulumo bei sugedimo. Kitaip sakant tos negerovės plaukia iš pačių žmonių, kaip pasekmės iš priežasties.

Čia gal kas prikiš: tai Tamstos pasakymu visi nelaimingieji yra patys kalti ir todėl verti savo likimo? Į tai atsakau: nevisada žmonės kenčia už savo kaltes: nelaimingame padėjime gali atsidurti nevien atskiri asmenys, bet ir ištisi luomai be jokios savo kaltės¹⁾; aš tik tvirtinu, kad viena pažanga negali panaikinti visų negerovių; tepa-kila ji kad ir kaž - kaip augštai, visgi nežiurint to, rasis visuomenėje ir nelaimingų ir nuskriaustų ir nedorų žmonių.

Anarchistai ir socialistai pripažindami šį faktą, aiškina jį netikusiu visuomenės sutvarkymu; neturtas, girdi, plaukias iš to, kad mažuma užgrobusi yra per daug visuomenei priderančių turtų; iš čia gi einas iš vienos šalies didžturčių sugedimas, nes turtai leidžia jiems pigiai patenkinti visas savo blogas užgaidas, o iš kitos—ir vargšų ištvirkimas, nes vargo ir bado prispausti norom nenorom jie susilpnėja doroje ir pasiduoda pagundoms. Taigi norint, kad būtų geriau, reikia panaikinti sena tvarka ir įkurti nauja.

Tose pažiurose toli ne viskas tiesa.

Taisant visuomenės tvarką, tiesa, galima šiek tiek negerovių prašalinti ir tai yra užtektina priežastis, kad kiekvienas geras pilietis rūpintus tvarkos pagerinimu. Bet pati negerovių šaknis gludi visgi ne tokiam ar kitokiam visuomenės sutvarkyme, tik pačioje žmonijoje. Ir tos šaknies niekaip negalima panaikinti, nes jei vienoj karto jį veikimą šiek tiek ir sutrukdytumėm, sekančioj karto jis atsilieps dar smarkiau.

Ta visų negerovių šaknis tai trejopas įgimtas žmonijos sugedimas: sugedimas kuno, sugedimas proto, suge-

¹⁾ Sk. Leono XIII enc. Rerum novarum.

dimas dvasios. Jis žymu kiekviename asmenyje, tik neviename laisnyje. Bažnyčia aiškina tą sugedimą pirmųjų žmonių nuopuoliu.

Kad tai yra ne koki svajonė, bet gyvas faktas, geriausia parodo vaikų sugedimas.

To jų sugedimo bei blogan palinkimo niekaip negalima aiškinti blogu auklėjimu. Vaiko auklėjimas tai nėra vairavimas; jei laivas neina keliu, kuriuo reikia, kaltas yra vairininkas, dėlto kad laivas nesisuka pats dešinėn ar kairėn; jis pasiduoda vilnims ar vairo rankenai. Kudikis gi priešingai dažnai priešinasi vairo rankenai, t. y. pakraipai, kuri jam norima priduoti. Jam nevistiek kur eiti dešinėn ar kairėn, jis pats renkasi krypsnį ir dažniausiai blogą. Taigi kad vaikas visai sugestu, nėra reikalo jį blogan kreipti. Užtenka palikti jis vien savo įgimties palinkimams. Deltogi auklėtojai ir turi tiek vargo, kol tuos blogus palinkimus vaikuose bent kiek atitaiso.

Čia gal kas prikiš: nejaugi žmogaus prigimimas būtų visai sugedęs?

Į tai atsakau: ne; žmogaus prigimime yra ir gerų kertelių: žmogus gali pažengti moksle ir doroje, bet delei minėtojo įgimto sugedimo, ta pažanga tegalima vien ačiu kovai su savimi.

Nestinga tokių žmonių, kurie tvirtina, kad kilant kulturai blogi žmogaus palinkimai ims eiti mažyn. Deja, prityrimas to nepatvirtina. Dabartinis karas ir-gi gali but puikiu tos tiesos išrodymu.

Bet jei žmonėse pasilieka įgimtas sugedimas, tai ir negalima tikėtis ant žemės visų negerovių pašalinimo. To neištengs padaryti jokia pažanga, kad ir didžiausia, nei visuomenės sutvarkymas, kad ir geriausias.

Kalbėdamas apie šį klausimą vienas rašytojas teisingai yr pasakęs: „Tebuna žmonės angelais, ant žemės bus tikras rojus, net ir prie pragarinio visuomenės sutvarkymo; bet duok jiems, kad ir dangišką sutvarkymą, jei tik jie bus velniais, ant žemės vis bus kaip buvęs pragaras“.

Vadinas, kam rupi tikra žmonijos pažanga—te niekad nebuna vienašališkas, besitenkindamas arba tik vienu žmonių dorinimu, palikdamas sutvarkymą netaisytą, arba rupindamos vien sutvarkymo taisymu, o aplenkdamas žmo-

nių dorinimą. Dorinti žmones, rupintis, kad jie butu dorėsniai, tobulesniai, teisingesniai, be abejo geras daiktas; geras taipgi ir stengimosi geriau visuomenės gyvenimą sutvarkyti. Bet visugeriausias tai evangelijos principas: ir viena daryti ir kito neapleisti. Šis principas tebuna ir mūsų ateitininkų obalsiu! Rupinkimės visuomenės pažanga, bet neužmirškime kad reikalinga ir asmens pažanga doroje ir moksle.

D.

NAMINIS PRIEŠAS.

Gyvenant tarp žmonių, nekartą pasitaiko susipykti. Susipykę, paprastai, stengiamės nekalbėti su priešininku, „putoti“ ant jo. Žinoma, tuom pačiu ir jisai atsimoka.

Kuris gi bus pergalėtojas?

Sakoma, kuris ilgiau ištvers piktume. Čia tai ir slepiasi didelė paklaida. Kartais ištisas valandas pykstamės, bet kartu ir laukiame, kad nusileistu priešininkas. Bet kur tau! Ir jisai laukia. Piktumas gi tuom tarpu juo tolyn, juo labyn skverbiasi į širdį, apima jausmus, protą, vaidentuvę ir daugiaus nieko negalvojame, kaip tiktai atkeršyti. Toksai stovis netikrą neapykantą sėja tarp žmonių, bet pragaištingai atsiliepia sieloje, išlėto perkeisdamas žmogaus būdą. Toksai netrukus ir gauna „pikčiurnos“ vardą. Priešingai, kiek gera padarome nuolaidumu, atsiprašymu, nors mūsų pusėje buta tiesos, gali tik tas patirti, kuris bent kartą pergalėjo savo piktumą, pasirodė save valdančiu. Pažymėtina, kad tarp mūsų per mažą meilėgumo, solidarumo. Ar nepamename, gal, kokį malonų mylimo asmens žodelį? Kiek jisai duoda linksmumo!.. Priešingai, besipykdami erziname kitus ir save, naikiname ir taip silpnus dvidešimto amžiaus dirksnius, nevaldydami savęs, nevaldydami žemesnių savo instinktų.

Jeigu manome apie tobulumą, jeigu norime jį atsiekti augščiausiam laipsnyje, — griebkimės darbo, darbo prakilnaus — savo geidulių valdymo. Pergalėkime naminių priešų, tuomet kituose neturėsime priešų, ir broliška meilė užviešpataus žmonių širdyse.

Bts.

II (poezija)

Ji skaisti, kaip rožė pražydus balta,
Ji tonais minkštučiais maitinas,
Ji meilės tyriausios žiedams surengta,
Joj dvasios didybė brandinas.
Ji — žemiška draugė dangaus augštumų
Ji — žvaigždė kelių Idealo,
Ji — amžinas indas džiaugsmų ir skausmų,
Tiesa nepažinusi melo.
Aš, upo pagautas, vis glausiuos prie jos,
Kol spindulius josios matysiu,
Kol meilė ant aukuro skaisčiai liepsnos,
Dainuosiu, giedosiu, rašysiu.

Meirunas.

29 VIII — 14 m.

NEIŠPILDYTI TROŠKIMAI.

Norėjau aš linksmiau dainuoti,
Norėjau aš neverkt daugiau,
Norėjau graudžiai nedejuoti,
Kad butu jums ir man smagiau.

Tariau: užgis širdis žaizduota,
Užmiršiu dainas praeities,
Ir lėks dainelė paausnota,
Linksma graži skaidrios minties.

Norėjau vargui prieštarauti
Poezijos šviesiu kardu,
Norėjau jo šaknis išrauti
Tiesos garbinguoju vardu.

Bet didis karas atsivėrė,
Pripildytas verksmais kraujais,

Ir mano norai pasinèrè
Vèl po dejavimais naujais.

Ar galima man nedejuoti,
Kai verkia tukstančiai kitų! ?
Ar galima linksmi dainuoti
Pas kraujo upę ant krantų! ?

Tesutrupètu tokia lyra,
Kuri skambètu sau linksmi,
Kai ji vien ašaroms apžyra,
Kada ją verčia imt skausmai!!....

Meirunas.

RUDUO.

Graži vasarėlė, kaip sapnas praėjo,
O, rodos, dar vakar žaliavo laukai,
Giruzės nuo paukščių dainelių skambėjo,
Gėlelėms išpinti mirgėjo takai.

Pribrendę rugeliai nuo vėjo liuliavo
Karštosios rugpjūtės ramiai laukdami,
Linai po dirvonus, kaip rutos, žaliavo
Pražydusias galvas augštyn keldami.

Skaistveidės sesutės džiovinamos šieną
Dainavo, net rauda įkaitę skruostai.
Ir buvo taip gera!.. Bet liudna šiandieną,
Nes vien tik nuplikusius laukus matai.

Nezirzia bitutės, drugeliai pranyko,
Suvyto žolelė pakirsta šalnų;
Dar keletas lapų ant medžių paliko
Bet šalnų juos greitai jau nugėltonuos!

Paukšteliai išskrido, jų dainos nutilo,
Apkurto galingi žalieji miškai,
Tik vėjas suužia, liuliuodamas šilą,
Ar kartais sustaugia išalkę vilkai.

Nustojo skambėti ir mano dainelės
Ir skausmas įsmigo į širdį giliai...
Ziedų man negaila, tik vargšės šalelės:
Ruduo jai per amžius ir vien sopuliai!...

Vincas Stonis.

BANGOS.

Skrenda per ežerą bangos,
Vėjas jas gena ir rita,
Ant stataus kranto jos rangos,
Kietąjį plauja granitą.

Bėgti tolyn jos norėtu:
Maža joms ežere vietos,
Jūrų platybėn riedėtu, —
Uolos neleidžia jų kietos!..

Šelsdamos daužos į uolą,
Smarkiai supykę putoja,
Bet atsimušę vėl puola,
Kelio neradę uoloje!

Štai jau paliovė pust vėjas,
Jo negirdėti ošimo;
Ežeras šiauštis pradėjęs,
Greitai bematant nurimo.

Uosaitis.

13. III. 15.

Lankoje.

Niekur tokių gražių pievų
Kaip Lietuvoj' nematyti.

Vasara. Karšta saulutė gausiai skleidžia ant laukų ir pievų savo malonius, gaivinančius spindulius. Kas gyvas juda-kru-ta: ir paukštelis ir žvėrelis ir didis ir mažas. Nors vargas-ru-pestėlis žmogų kankina, vienok viskas tur džiaugtis, kuomet saulutė ima juokinti, kuomet jos malonus pasiuntinys spindu-lėlis pakelia, praskleidžia nulinkusią gėlelės galvelę, kuomet sušil-do gyvulėlį, išdžiovina sparnelius paukšteliai ir muselei, kuomet ant išblyskusių skruostų vargšo našlaičio ašaras į deimantą keičia.

Malonu. Gražu.

Nesinori sėdėti namieje. Eini į laukus į pievas. Ten kur nematyti, negirdėti, nedorų, biaurių darbų, žodžių ir kalbų piktųjų žmonių, ten kur nekalti linksmučiai paukšteliai čiulba, kur po plačią lauką margos peteliškės viena kitą gaudos, kur žiednos gėlelių darbšti bitutė skubėdama dužgia.

Ten man smagu. ten malonu, ten besigerėtum ir besi-džiaugtum, besiklausytum, kaip nekaltos gražios gėlės su ve-jeliu kalbas.

Lanka. Pinasi, vejasi po kojų geltonieji vikučiai, krinta byra balti, geltoni, raudoni, mėlyni smulkučiai žiedų lapeliai, krinta su rasa, limpa prie basų kojų. Tamsios smilgų šluotelės švelniai braukia pro kojas; mėlynasis katilėlis ištolo žemai palenkęs savo dubų žiedą, tarytum puldamas po kojų prašyte prašo sustoti, pasigėrėti, pasidžiaugti taja puikia gėlių karali-ja — lanka.

Sustoju. Stebiuosiu... Kas apsakys, aprašys tų gėlelių įvairumą, gražumą? ! Kuris mylėtojas gamtininkas jas suskai-tys, parašys ir vardais išrodys? ! Ne... Niekur tokių gražių pievų, kaip Lietuvoj neregėti, Gražu. Gražu... Ten toliau prie balos kur žemė drėgnesnė, tarytum, nesuskaitomi pulkai bal-tųjų peteliškių, vėjo bangose vienas kitą gauda, siaučia: tai baltos, minkštutės, tarytum medvilnės kulynų galvelės. Tarp jų ant storų, ašmenėtų, trikampių kotų kur nekur dideliais pluoštais piktosios vikšvos ilgais, siaurais lapais šiureno.

Ten, kur iš balos sena, užslinkusių revu išlengvo sunkias vanduo, prižėlė geltonų plačialapių lapų, kur-nekur ilgais kalavijiniais lapais geltonuoja krumai laukinių lelijų, ajerų,

maldų... Pareiviais ant ilgų kotelių mirga smulkiais lapeliais raudonos kupolės.

Kur pieva augštesnė, ten vėjo siubuojamos banguoja kaip jura, tamsios žibančios smilgų šluotelės, tarp jų išimaišę marguliuoja raibi sureliai, ruduoja laibutės kvepiančios šieno varpelės, mirga, tarytum, dangaus žvaigždutės, smulkutės baltosios avižėlės, vainikais vejas pamesti gegutės rakteliai, ilgomis kasomis pinasi baltos laukinės roželės. Ten toliau plačiai išsiskėtęs ant ilgų laibų kotų puikus dimijonas, tarytum pasididžiuodamas į šoną pakreipęs raudoną galvą, išviršaus žiuri į eiles kresnų žvangučių. Kur-nekur dėlei įvairumo į tarpą smulkučių pievos gėlių-sesučių išimaišę laukiniai broleliai ir seni, juodi pievų diedeliai.

Čia malonių kvapu vilioja prie savęs baltieji dobilėliai, po jų žiedelių eibės-begalės darbininkių bitučių zirzia. Iš tarpo baltųjų dobilėlių kur nekur iškilęs tamsiai raudonas pievinis dobilas; jis giliai paslėpęs savo tamsiai raudoname žiede saldų medutį, neduoda jo paragauti darbininkei bitutei, jis tik su piktu niurnančiu, bumbančiu laukiniu širšinu juomi dalinas.

Antai padirvyje, kur pieva augštesnė, ant ilgų plonų kotų vienkypės pievinės remunės baltai - rudomis galvomis tingiai linguoja; žvilga geltonais žiedeliais šakotas jiedrynėlis; saulutės kaitroje snaudžia tingus snaudalis.

Dieną ir naktį rašytum, tų kvietkelių grožės nesurašytum. Tik žiurėk ir stebėkis.

„Niekur tokių gražių pievų kaip Lietuvoj neregėti.“

Stai ir lengvutė, gležnutė raudonoji mergelė-aguonėlė bailiai iš rugių stebisi gėrėsi gėlelių žiedais. Ir mėlynakė rugėgėlė jiems grožės pavydi ir pikta smailanosė raguotė su pavydu šnairuodama pučias.

Gražu, gražu.

Čia ir bitutės zirzia, čia ir balti, pilki, mėlynai, margasparniai, šimtaspalviai, didi ir maži linksmi drugeliai vienas kitą vaiko-gaudos, ir pritupe prie žiedelių saldujų medutį čiulpia.

Čia ir auksinės, žibutinės muselės augštai ore liudnai, vienodai gaudžia, po gėleles vabalėliai tingiai replinėja; ilgakojai, ilgaragiai žiogeliai skardžiai minkštoje žolėje čirška, pauksuoti, sidabruoti pieviniai žirgeliai pulkais ore plauko.

Gražu, gražu mus' Lietuvoj.

Taip gražios butu ir mūsų sesutės, kad taip gražiai, nekaltai gyventu žydėtu kaip tos lankoje gėlelės. Taip laimingai, linksmi butu žmonės, kad taip sutikime gyventu, kaip tos lankoje gėlelės.

Bet mūsų sesutės...

Bet žmonės....

Tos purve skęsta....

Tie kraujuos mandos....

Vytas.

Jėzus ir vaikas.

(Sekimas).

Tai buvo žiloj senovėj, kuomet dar Kristus gyveno ant žemės, kaip žmogus.

Kartą ėjo Kristus per derlingus Palestinos laukus, verkdamas ir skusdamasis žmonių žiaurumu. Buvo vidudienis. Ap link viešpatavo mirties tyła. Vėjelis tarsi apilsęs nustojo putęs.

Ant skaidraus ir žydraus dangaus žibėjo saulutė. Ji negailestingai degino. Nuvargęs ir nuilsęs Jėzus atsisėdo ažuolo pavėsin pasilsėtų. Rymodamas ant rankų jis verkė ir aimanavo:

— O žmonės, žmonės! Kuomet suminkštės jūsų širdis? Kuomet jūs tapsite gailestingesni. Šaukiaus jūsų: Aš alkanas; bet jūs manęs nepavalgidinote; aš trokštu, bet jūs manęs nepagirdėte; aš be pastogės, bet jūs manęs nepriglaudėte. Žmonės! Kuomet jūs išgirsite pavargusiųjų balsą?

Tai pasakęs jis nutilo, tarsi saldžiai užmigęs: jis buvo toks ramus, o galva, it mirusiojo nusvirus. Vienok jis nemiegojo: jis budėjo paskendęs karčiose mintyse ir didžiausio nuiliudimo slopinamas.

Po valandėlės Jėzus pajuto keno tai švelnų rankos palytėjimą. Pakėlęs galvą jis pažiūrėjo užverktom akim. Prieš jį stovėjo pavargęs vaikiukas. Jis buvo kuprotas, o jojo veidas rauplėtas ir biaurus. Visa tai žadino nemalonų išpuolį. Kairiaja ranka jis laikė savo apsiausto skverną, o tiesiaja — molinę taurelę.

— Vaikeli, paklausė švelniu balsu Jėzus. — Kas esi? Ko nori iš manęs?

— Aš esmi, atsakė vaikas bėdino žemdirbio sunus. Ne-perseniai aš išgirdau jus kalbant: „Aš alksiu, aš trokštu, aš

be pastogės!“ Tuomet aš tekinas nubėgau namon, kuris čia pat, ir pasiėmiau duonos, kad jus pavalgidinus.

Tai tardamas parodė vaikas gulintį skverne duonos gabalėlį.

— Aš atsinešiau taipgi ir taurelę, kad pasisėmus iš artimo šaltinėlio vandens ir Tave pagirdžius. Jei neturite pastogės pernaktvoti, tai meldžiu pas mus, neturtingon mano tėvo grytelėn. Ten aš ir jus pernaktvosite.

Tuomet atsikėlęs ir savo dieviškąja ranka laimindamas vaikelį Jėzus tarė:

— Buk palaimintas vaikeli, o su tavim visi tie, kurių širdis panašios į tavąją. Paklausus rytoj mokiniams: „Mokytajau, kame mes valgysime velykas?“ aš atsakysiu: „Mes eisime labdarybės pastogėn“. Ir atsivesiu juos tavo tėvo naman.

Paskiau paėmęs iš apsiausto skverno duoną. Viešpats pridurė.

— Štai yra duona, kurią aš išdalinsiu savo mokiniams sakydamas: šitai yr gailiaširdystės duona.

Paėmęs taurelę, Viešpats sakė:

— Štai yra kielikas, kuriuo pagirdysiu savo mokinius sakydamas: štai yra gailiaširdystės kielikas.

Paskiau Jėzus paklausė: Kame yra šaltinėlis, kurį neseniai minėjai?

Vaikelis nuvedė Jėzų.

Prisiartinęs ir rodydamas pirštu skaidrųjį vandenį, kuris žibėjo uolos idubime, Viešpats tarė:

— Tai yra veidrodis, kame atsispindi dangaus žvaigždės. Vaikeli, pažvelgk žvaigždžių veidrodin.

Pažvelgęs šaltinin vaikas nustebo, pamatęs savo skaistų ir gražų veidą. Paskiau palytėjęs savo kuno, pasijuto tiesiu besąs. Iš džiaugsmo vaikas suriko: „Stebuklas, stebuklas! Kokiu budu jis įvyko“?

Viešpats atsakė jam:

— Vaikeli, tai gailiaširdystės stebuklas. Šitai yra stebuklas, kuris atsitinka su tais, kurių širdis panašios į tavąją. Jei jie biau rūš, gailiaširdystė daro gražiais; jei jie raiši; gailiaširdystė juos ištaiso.

Ir štai nuo to laiko praslinko kuone 2000 metų. Daug kas pasaulyje atsimainė. Bet Kristaus žodžiai neatsimainė. Ir neatsimainys jie niekados.

Aišvė.

Knygų recenzijos.

Kun. K. Macius. Lietuvių vaikų pasakėlės. Pigios knygelės visiems № 7 Vilnius 1914 kaina 10 kap.

Kun. K. Macius (1875—1905) gabus rašytojas, peranksti mirties pakirstas, tarp kitko rupinos ir Lietuvos folkloru, surašinėjo lietuvių pasakas, patarles, žodžius. Šin rinkinėlin ideta 14 trumpų pasakaičių. Jos matyt ne paties kun. Macio sustatytos, bet iš žmonių pasakojimų užrašytos. Jų kalba graži, tik vietomis kai-kur pajvairinta tulais žemaitiškumais. Knygutė labai tinka vaikams, baigusiems elementorių ir šiaipjau dovanoms.

Kun. K. Macius Vaišnora žydų budelis. Apysakėlė. Pigiosios knygelės visiems № 2 Vilnius 1914 kaina 10 kap.

Čia jau originalis Maciaus rašinėlis. Jame atpasakota užsilikę žmonėse padavimai apie vieną Gargždiškį vardu Vaišnorą ir apie „štukas“, kurias jis darydavo žydams. Pasakojimas kalbos žvilgsniu dailus, bet savo turiniu gana menkos vertės, nes Vaišnoro „štukos“ doros žvilgsniu negalima pavadinti „nekaltomis“.

Strazdelio dainos. Pig. knygelės visiems. № 4 Vilnius 1914 m. Kaina 15 kap.

1913 m. sukako 150 metų nuo kun. Strazdo gimimo. Tam atsitikimui paminėti, knygų leidimo bendrovė „Zinynas“ išleido Vilniuj 1914 m. parinktas kun. A. Strazdo dainas. Jų viso labo idėta čion 23. Dvasišku neimta, rinkta vien geriausios šiaipjau turinio. Taigi randame čia plačiai žinomas „Ei tu, tu, tu, strazdeli“, „Pasvido“, „Piemenų dainą“ ir kitas. Dailės žvilgsniu idėtos čion dainelės yra nelygios. Šale tikrai dailių pasitaiko ir gana trivialių ir menkai sueiliuotų. Šiandiena Strazdo poėzija nebegali mus jau bepatenkinti, bet jis bus visada brangus tuo, kad rašė lietuviams lietuviškai tuo laiku, kuomet niekas lietuvių dvasios kėlimu nėsirupino.

Werde ein ganzer Mann. Aufklärungen und Belehrungen für die heranwachsende männliche Jugend. 3 und 4 Auflage. Von Dr. J. Hoffmann. Herder, Freiburg im Br. XII + 220 S. in 12. Kaina markė 60 fen. aptaisyta 2 marki.

„Buki pilnas vyras“! Tą obalsį paduoda autorius moksleiviams vaikinams ir parodo, kaip tai galima gyvenime įvykinti. Tam tikslui aiškina, kokių yra tam tikrų sąlygų moksleivio prigimtyje, kokių jis turi kuno ir dvasios jėgų, gabumų, palinkimų ir pageidimų bei aistrų. Tuogi pasiremdamas paduoda toliau eilę praktiškų patarimų, kaip save reikia lavinti. Tie patarimai remiami ne vien proto nurodymais, bet ir religijos dogmatais. Suprantantiems vokiškai labai tiktu ši knygelė pasiskaityti.

Die Liebe zur Wahrheit, nach Vernunft und Offenbarung. Von *G. Kolb S. J.* 2 Aufl. Herder, Freiburg im Br. M. 2.

Mylėjimas tiesos begalo svarbu kiekvieno žmogaus gyvenime, o dar svarbiau abejų lyčių moksleiviams lavinant savo budą. Doriškai pakilti ir pažengti pirmyn visai negalima nemylint tiesos, nusidėdant jai kalboje. Autorius šiame veikale stengias įtikrinančiais išrodymais tai patvirtinti. Knygutė patartina pasiskaityti kiekvienam moksleiviui.

Rita's Briefe von *Enrica Handel-Mazzetti*. Hausens 50 pf. Bücherei 1916.

Yra tai laišškai jaunos, tik ką, mokslą viename vienuolyne baigusios gimnazistės savo mokytojai, to vienuolyno vedėjai. Tuose laiškuose jaunutė geriausių norų mergina aprašo, kas jai teko pamatyti pargrįžus namol pas tėvus ir įėjus žiauraus gyvenimo sukurin. Šios apysakaitės autorė, garsiausia Austrijos rašytoja, begalo dailiai, laiškų formoje, nupiešė čia įvairius pavojus, kokie graso jaunai dailiai ir dargi turtingai mergaitei bepradedant pasaulyje savystovį gyvenimą.

Labai butu geistina, kad kuri nors iš ateitininkų išverstu šią nedidelę knygutę lietuvių kalbon.

Skaitytojas.

RAŠYBOS DALYKAI

Jėga ar jiega?

Lygindami lietuvių kalbą su slaviškomis randame daug žodžių, kame lenkiškam *ia* ir rusiškam *я* atitinka musu *ie*. Pav.

prietelis	iš rus.	приятель
sliekas	— „	слякоть
jiešmas	— „	язвить (slg. aš - азъ)
jieškoti	— „	искать iš* лскать
rietis	— „	ретивый iš* рятивый
giedra	— „	ведренный iš* вадренный
šienas	iš lenk.	siano
miestas	— „	miasto
vieta	— „	powiat
šviesa	— „	światło
sietas	— „	siatka
Pajieda (pavardė)	— „	Pojata iš* Pojada
lieti	— „	lać (sk. liać)
pienas	— „	piana
svietas	— „	świat ir t. t.

Šita žodžių eilė parodo, kad čia esama ne aklo atsitikimo, bet tikro balsų dėsnių, kurio slaviškajam *ia* (*я*) atsako musu kalboj *ie*. Todel slaviškajam žodžiui *яга* (Баба Яга) lietuvių kalboj atitinkas žodis bus *jiega*. Iš rusų pasakų žinom, kad jų Яга yra labai stipri esybė; tai parodo kad ir jos epitetas *костяная нога*. Iš čia gi matom, jog žodžiai *яга* ir *jiega* yra sau artimi ne vien skambėjimu bet ir prasme.

Musu filologai *jėgos* šalininkai nurodo, kad rusų *я* nevisuomet atsako lietuviškam *ie*, kad esama atsitikimų kur *я* mūsų kalboj virsta į *é*, butent ten, kame rusų *я* yr atsiradęs iš senaslaviško „*jus'o*“, kuriam lenkų kalboj atsako nosbalsė *ę*, pav.:

rus. мясо — lenk. mięso — liet. mėsa,
„ коляда — „ kolęda — „ kalėdos ir tt.

Todel gretindami lenk. *jędza* (iš *jęga*, dat. *jędze*) su rusų *яга* liepia rašyti *jęga*. Bet kad šis dėsniis nėra visuotinas, tai galima matyti kad ir iš šių pavyzdžių.

rus. *присягать* — lenk. *przysięgać* — liet. prisiekti,

„ *мѣсить* (iš* *мясить*) „ *mięszać* — „ *miešti*,

„ *вящіи*

„ *większy* — „ *viekas* ir tt.

Vadinas, randame *ie* o ne *ė*. Taigi anasai filologų dėsniis apie virtimą rus. *я* lenk. *ę* i liet. *ė* lieka abejotinas ir negali galutinai išrišti klausimo, kaip rašyti *jęga* ar *jiega*. Juška savo žodyne vartoja abi formi, lieka vienatinis išėjimas pasiklaudyti, kaip patis žmonės tą žodį tarią ji su *ie* ar su *ė*. Tariant *jęga*, mums bent neteko niekur girdėti. Todel ir reiktu jis rašyti kaip tariama, t. y. *jiega*.

Be to lietuvių kalboj santara *jie* yra gan dažnai vartojama; tuotarpu santaros *jė* kaip ir nėra. Juškos žodyne radome vos tris lietuviškus žodžius¹⁾ su taja santara: *jėg*, *jėlė* ir *jėras*, bet visuose trijuose *j* yra ne šakninis; nes *jėras* yr atsiradęs iš *ėras* (slg lot. *aries*, gr. *ἀρήν*); *jėg* iš *ėg* (kaip *jėmėjas* iš *ėmėjas*); *jėlė* žodis neaiškos kilmės, rasit bus artimas gr. *ἤλιξ* arba *ἡλόσιον*. Taigi grafėma *jiega* musu lšmanymu kur kas geriau tinka ne tik tai lietuvių ištaringumui, bet ir pačiai lietuvių kalbos dvasiai (slg. žodžius *jiėna*, *jiešmas*, *jieškoti*, *jielakstis*, *jieva* ir t. t.)

Seniau buvo rašoma: *nėkas*, *nėkados*, *apie*, nun tos grafėmos nebevartojama; jų vieton visų rašoma *niekas*, *niekados*, *apie*. Mums matos tas pat turės atsitikti ir su grafėma *jiega*; ankščiau ar vėliau ji turės užleisti vietą daug racionalesnei *jiegai*. Prie to verčia *faktų jiega*.

Dr.

¹⁾ Ketvirtą žodį (jėbkiš) laikome nelietuvišku.

Vadovėlių klaidos.

(Terminologijos žodžių rinkimas).

Mes jaunikliai mokytojai labai nudžiugome, išgirde „Ateitį“ leisiant savo skiltyse ir mums pasikalbėti apie savo reikalus. O tų reikalų yra begalės. Musų dabartinis gyvenimas yra keleivių gyvenimas, kurie kaikuriam laikui sustojo viešbuty. Ryt ar poryt reiks keliauti toliau. Kad tas ryt ar poryt neužkluptu mus neprisirengusius kelionėn, turim budėti, turim rengtis.

Pirmiausia mums turi rūpėti vadovėliai. Lygšiol tankiausiai jie buvo gaminami gerų norų, bet neprityrusių toje srityje žmonių. Todel juose pasitaikė nemaža klaidų ir netobulumų. Beto neturėdami visur savųjų mokyklų, pusiau pesimistiškai žiurėdami į Lietuvos mokyklos ateitį, senieji mokytojai nebandė skubėti ir nematė spirginančio reikalo taisyti esančiuosius vadovėlius. Dabar paputus kitam vėjui, tas tobulinimo ir naujų vadovėlių gaminimo reikalas padidėjo. Ir jis dar eina vis didyn, prisiminus, kad dabartiniu Lietuvos mokyklų gyvenimas, dar nenuolatinis gyvenimas—gyvenimas viešbutyje.

Bet kaip tą darbą atlikus? 3-me „Ateities“ numeryje vienas draugas skundžiasi, kad prityrusių mokytojų maža tėvynėje belikę. Jaunikliams gi, pripratusiems, kad juos vyresnieji vadėle vadžiotu, tas darbas gal bus persunkus!? Man rodos kitaip. Čia gali visi, kurie tik netingi ir turi santikių su vaikais mokykloje, prisidėti prie to darbo; gali visi užrašinėti savo patėmijimų knygėlėn vadovėlių klaidas ir jų netobulumus. O paskui, kuomet nurims žiaurioji karo audra ir užšvis Lietuvai aušrelė, susirinkę galėsime apsvarstyti, apvertinti tuos visus mokytojų užrašus. Gali pasitaikyti, kad pats mokytojas savo patėmijime bus paklydęs, bet tai mažmožis; juk yra sakoma, kad tas neklysta kurs nieko nedaro.

Kitas reikalas tai naujų vadovėlių gaminimas arba teisingiau sakant tvėrimas. O kad ką nors sutverti reikalinga medega—kiekvienai mokslo šakai terminologija. Ta terminologija nėra dar pilnai surinkta; daugybė botanikos, zoologijos ir kitų mokslų pavadinimų tėra žinoma žmonėms. O gaminant vadovėlį reikia jį turėti prieš akis. Jaunieji mokytojai, man rodos, ir šitą darbą gali atlikti, daug gali surinkti žodžių—terminų, tik reikia energijos ir ištvermės. Taigi draugai dirbkime, viltis šviesios ateities testiprina mus.

J. iš Stančaičių.

MOKYKIMĖS SAVO KALBOS.

Lietuva kila iš tautiško miego. Jos sužėlę dirvonai reikalauja nolių darbininkų. Kaip ukininkas brangina pavasario laiką, taip mes draugai ir draugės, privalome branginti dabartinį laiką ir pasinaudoti proga—susipažinti su lietuvių kalba.

Turime jau keletą vidutinių mokyklų, kuriose galime ne tikėtai savo kalbą, bet ir kitus mokslo dalykus gimtoje kalboje mokytis. Bet nevisai panašiai praktika liudija. Galima patėmyti, kad dauguma draugų neatreipia domos į lietuvių kalbos mokymąsi pasitenkindami paviršutiniu jos žinojimu. „Svarbu žinoti matematiką, istoriją ir t. t...., o lietuvių kalbos... kiek žinai, tiek užtenka“,—dažnai tenka išgirsti panašiai kalbant.

Ne, drauguži, klysti!

Reikia mokytis matematikos, istorijos, bet ir lietuvių kalbos nereikia užmiršti. Atpenč, mes privalome kuosažiningiausiai atlikti savos kalbos pamokas, kad gerai ją pažinę pamylėję, taptumėm ateityje naudingais tėvynės darbininkais.

Taigi, draugai ir draugės, į darbą.

Lažietis.

Iš mokyklų gyvenimo.

Kauniškių kursų užbaigimas. 50 vyrų Lietuvos jaunimo Kaune užbaigė mokytojų kursą. 12 spalio d. vakarop apsilankė pas Žemaičių Vyskupą Pranciškų Karevičių. Išreiškęs džiaugsmą, kad Lietuva savo dvasios kultūros labai tiek jaunų darbininkų susilaukė, Vyskupas kiekvieną iš atėjusiųjų apdovanojo knygutėmis: „Tikėjimo dalykai“ (prof. Bučio) ir „Amžinasis pavyzdys“ („Ateities“ leidinys). Beto įdavė Vyskupas kiekvienam pakį Elementorių su poteriais sodžių vaikučiams parvežti. Ryto metą 6¹/₂ val. jaunieji mokytojai susirinko Katedros bažnyčios presbiterijoje. Vyskupas griežiant vargonams atlaikė šv. Mišias, po jų atkalbėjo lietuviškai maldas ir prisiartinęs mitroje su pastoralu rankoje prie mokytojų,

šiaip į juos prakalbėjo: „Gražus prakilnus reginys iš jūsų, mano mieli! Štai nemažas jūsų—jaunų, gražių vyrų burys; patįs pasimokę, norite nugis vykti jaunesnių savo broliukų, seserų šviesti, mokyti. Savo mokslo kursą baigę šiandien priimsite mokytojų pareigą. Šita našta nelengva. Augštesniosios mokyklos mokytojai pačiame moksle randa delei savo sielos patenkinimą. Pradedamosiose mokyklose, kas diena iš dienos reikia vaikučiai mokytį raides dėlioti,—darbas yra gan nuobodus. O vienok jis vargina didžiaus, ne kaip paprastas ukės ar amato darbas. Kasdien reikia daug valandų darbuotis sunkiame ore mokyklos gričioje. Beto priseina pritirti nemalonumų iš šalies vaikų ir jų tėvų. Taigi gerai ir kantriai mokytojaus priedermėms išpildyti reikia didžio savęs pasiaukojimo, pasišventimo darbui dėl idėjos. Kaip Išganytojas per kančią ir mirtį savo atpirko šį pasaulį, atvadavo mums dangaus laimę, taip ir kiekvienas iš jūsų per savo dvasios kančią atvaduos iš tamsos, suteiks šviesos laimę savo jauniems broliams ir seserims. Kaip tad gerai, kad pirm priimant mokytojų priedermę, atvykote šiandien Katedron, kuri yra Žemaičių Vyskupystės bažnyčių kaip ir motina, idant čia išganyto šaltinyje, kruvinoje Kristaus aukoje, kurią aš mišiose ne kruvino budu atnašavau, pasisemtumėte dvasios stiprumo savo ateities darbui. Taigi, mano mieli, ir tolesniam laike, labiausia, kada pasijusite suvargę, susilpnėję dvasioje, maldoje klausydami šv. Mišių vienydamies su Išganytoju Švenč. Sakramente jieskokite savo dvasios sutvirtinimo.

Beto priimdami nugis čia bažnyčioje savo dvasios Ganytojaus palaiminimą tuomi išreiškiate, jog mokytojų priedermes pildysite vienybėje su šv. Bažnyčia. Taigi ir paskiaus bukite ir dirbkite iš vieno, vienybėj su vietiniais savo dvasios vadovais. Varguose ir rūpesniuose kreipkitės į juos su ištikėjimu. Vienybėje mūsų galybė. Kai vienybėje dirbsime, kiekvienas darbą pagal savo pašaukimą, Dievas laimins ir padės priegeresnės ateities privesti mūsų Lietuvą brangiausią mūsų Tėvynę“.

Ryto metą spalio 13 d. kursuose įvyko išleidžiamieji kvotimai. Kvotimų iš tikybės paklausyti buvo Vyskupo pasiųstas Žemaičių Seminarijos inspektorius kun. K. Paltarokas, žinomas šventosios istorijos ir kitokių tikybės vadovėlių autorius.

Kvotimams pasibaigus sveikino ir linkėjo kursistams vokiškosios civilės ir kariškos valdžios atstovai. Išskilmė pasibaigė kursistams padainavus vokiškai ir lietuviškai.

Ten buvęs,

Vilnius. Pati pirmoji gimnazija, kurioje visi mokslo dalykai aiškinama lietuvių kalba, įsikūrė Vilniuje rudenį 1915 m. Spalio 18 d. po mėnesio nuo rusų išėjimo iš Vilniaus, šitoj gimnazijoje prasidėjo mokslas.

Iš pradžių ji buvo pavadinta: „J. Basanavičiaus, M. Biržiškos ir P. Gaidelionio Lietuvių Gimnazijos kurso pamokos,? o paskui — „Ryto Draugijos Vilniaus Lietuvių Gimnazija“. Varginga ir sunki buvo šios gimnazijos pradžia.

Truko mokytųjų, mokinių, vadovėlių ir pinigų gimnazijai išlaikyti. Mokslas prasidėjo tik su 40 mokinių. Susitvėrusi gimnazija iš pradžių susidėjo iš prirengiamosios klasės, I, II, III ir IV kl. o nuo gegužio 1 dienos 1916 m. atsidarė dar ir V-ta klasė. Gimnazijon priimami asmenys abiejų lyčių.

Prirengiamon klasėn priimami vaikai nuo 8 ligi 11 metų, I-on nuo 9 ligi 13 metų, II-on nuo 10 ligi 14, III-on nuo 11 — 15, IV-on nuo 12 — 16 m. ir V-on 13 ligi 17 metų.

Neturtingiems mokiniams Lietuvių Komitetas nukentėjusiems dėl karo šelpti yra įsteigęs tam tikrą bendrabutį.

Čia reikalaujama 20 rublių mėnesiui arba atsilyginti produktais.

Tiktai svarbiuose dalykuose Komitetas nereikalauja iš mokinio jokio užmokesnio. Praeitais metais bendrabutis maždaug visus jame gyvenančius mokinius laikė dykai, o kad ir atsilygino kas, tai mažai.

Bendrabutyje gyvena atskirai berniukai ir mergaitės.

Mokslas gimnazijoje prasideda gegužės pirmą dieną, o baigiasi balandžio mėnesyje. Tame tarpe yra vasaros atastogos, rudens atastogos ir dar kitokios šventės.

Gimnazijos vedėjas yra M. Biržiška (direktorius).

Po vasaros atastogų mokinių skaičius priaugo ligi 128 asmenų. Didesnė mokinių dalis yra iš sodžiaus, o ypač iš Vilniaus gubernijos, nes ji yra artimiausia.

Prie gimnazijos įkurti yra „Ryto“ Draugijos pedagogijos kursai.

Iš pradžių šie kursai turėjo du skyrių: I-mą ir II-rą, bet paskui liko tik vienas.

Per tris laidas išleista jau yra 53 liaudies mokytojai. I kursas priimami yra abiejų lyčių asmenys. Kursų vedėjas — A. Stulginskas.

Čia mokoma tikybos, lietuvių kalbos, vokiečių kalbos, aritmėtikos, pedagogijos, metodikos, lietuvių istorijos, lietuvių literatūros istorijos, Lietuvos geografijos, visuotinos, geografijos, gamtos, ūkio dalykų, higienos, dailiaraščio, piešimo ir dainavimo.

Prieš Kalėdas buvo dar buchaltėrijos kursai ir taip vadinamieji „daraktorių“ kursai. Delei stokos mokinių buchaltėrijos kursai neilgai tegyvavo ir prieš Kalėdas mokslas jau juose pasibaigė.

Be to dar Vilniuje yra 5 pradinės mokyklos su prieglaudomis.

V. Žiogas.

Marijampolė. Rugsėjo 17 d. š. m. čia gimnazijos salėje buvo „Žiburio“ susirinkimas. Jo programa buvo: 1) pavargėlių šelpimas 2) dora 3) mokslinė apšvieta. Šelpimo klausime: nutarta, kad pašalinę pašalpą, jei gautu, lietuviams dalytu Lietuvos komitetui bei Draugijos. Doros klausime labai gražiai prakalbėjo studentas P. Grajauskas. Doros pagrindu statė visur krikšč.—katalikišką mokslą. Išreiškė pageidavimą, kad jaunimui būtų taisomi dori pasilinksminimai rengiant vakarėlius. Klausytojai jaunam kalbėtojų padėkojo garsiu plojimu. Žemiau pasirašęs remdams p. Grajausko prakalbą ragino labiau atkreipti dėmesį naminių auklėjimui, nes be to ne ką pagelbės mokykla, bei Bažnyčia. Prie jaunimo pasilinksminimų pridūrė, jog šiuo liudnu karo metu netinka šokiai, užtai verčiau užsiimti dainomis, deklamacijomis ir **gimnastika**, sekant Salezijonus arba Anglų skautus. Užklaustas Marijampolės Apskr. Viršininkas, užtikrino, jog Vokiečių Valdžia gimnastikos nedraus. Toliau susirinkimas vienbalsiai pasmerkė didžiausią doros priešą alkoholį ir prašė Vokiečių Valdžios, kad uždarytu visai monopolius ir smukles, o taipojau padarytu galą slaptiems alkoholio pardavinėjimams. Mokslinės apšvietos reikale pakelta projektas uždėti naują katalikišką laikraštį. Kun. J. Staugaitis aiškiai šį reikalą išdėstė, susirinkusieji pilnai su tuo sutiko. Toliau buvo kalba apie mokyklas. Marijampolės Apskr. Viršininkas paaiškino, jog „Žiburys“ turi teisę daryti susirinkimus ir atidarinti mokyklas, bet prisilaikant Vyriausiojo Rytų Vado įsakymo, kad tiek susirinkimai, tiek mokyklos ir mokytojai turi būti pranešami, Apskr. Viršininkams bei mokyklų Inspektoriams. Mokomoji kalba privalo būti vietinė, bet ir vokiškos privalu mokyti.

Galop nutarta atidaryti Marijampolėje gimnaziją ir tam išrinkti žymesni asmenys.

Pastaba. Gimnastika projektas Lietuvoje yra naujiena, taigi labai pageidaujama, kad daugiau kas šiame dalyke atsilieptu, pagaminti vadovėlių ir t. t..

Kun. J. Kr.

Iš dvasiškos jaunuomenės gyvenimo.

J. M. Zemaičių Vyskupui Pranciškui Karevičini sugrižus, pašvęsti tapo šie seminarijų auklėtiniai:

23 rugsėjo š. m.:

Zenonas Jakuč. Vilniaus vyskupystės suldiakonu ir
Simonas Krušinskis Zemaičių vysk. kunigu;

1 spalio š. m.:

Zigmas Sirus kunigu,

Juozas Petrauskas kunigu ir

Viktoras Grynevičius diakonu, visi trys Zemaičių vyskupystės;

15 spalio š. m.

Boleslovas Gudeikis Vilniaus vysk. diakonu, ir

Petras Galkus Žemaičių vysk. diakonu.

Prof. J. Florschütz'as.

Spalio 23 d. šių metų mirė Zagrebo universito profesorius, garsusis J. Florschütz'as, chorvatų filologas, autorius „Chorvatų kalbos gramatikos“ ir kitų veikalų. Kilęs iš suchorvatėjusios vokiečių šeimynos nabašninkas yra gimęs 1814 m., augštesnius mokslus pabaigė Vienoj. Pašaukimu buvo gimnazijos mokytojas. 1903 m. tapęs Zagrebo universito profesorium, aiškino ten lyginamąją indoeuropišką kalbų gramatiką, o taipgi sanskrito ir Lietuvių, kalbas. Jo veikalų sąrašė minima ir rašinys „Lietuviai“ Iš to matyt, kad mes tolimoje Chorvatijoje nabašninko asmenyje turėjome maž kam težinomą lietuvių kalbos mylėtoją. Teesie jam garbė už tai.

A. J.

Redakcijos atsakai.

D-ui Vytui. „Lankoje“ dedame šin n-rin. „Kovą“ paliekame kitam Ačiu.

D-ui Žiogui. Tamstos raštelį norėjome įdėti praeitam n-rin, bet nesusukubome. Taigi dedame šin. Tariamės Tamsta neatsisakysi ir toliau „Ateityje“ bendradarbiauti.

D-ui Kasaičiui. „Tikėkime ir vilkimės“ dėl kaikurių priežasčių negalima sunaudoti. Ačiu už nuoširdžius linkėjimus.

D-ei Tyro Dukteriai. Viena Tamstos dainelę įdėjome „Kauno Kalendoriun“ 1917 metams. „Sudiev“ ir „Zvaigždei“ silpnokos. Proza rašytaisiais „Varpais“ ir „Dieniniu“ pasistengsime pasinaudoti. Ačiu.

D-ui Laziečiui. „Ruduo“ gera gamtos fotografija. Bet V. Stoniui rudeni dar geriau eilėmis nupiešus, tamstos rašiniu nesinaudosime. „Į draugus ir drauges“, pakeitę vardą dedame šin n-rin. Ačiu.

D-ui Iz. G-ui. Ačiu už rankraštį „Evangelijų autentiškumas“. Gaila tik, kad jį taip vėlai tegavome; rupinsimės sunaudoti. Tik reikės kiek ilgiau palaukti.

D-ui Ruškiui. „Tomas Akviniškis“ bus įdėtas, tik kiek vėliau. Tamstai rašyti sekas. Dieve padėk ir toliau darbuotis.

D-ui Algimantui. „Taip lemta jam buvo“ — stengsimės sunaudoti kiek vėliau. Ačiu.

D-ui Žemės Dulkei. Tamstos dainos visos yra simpatiškos. Jų dauguma bus sunaudota. Labai ačiu.

D-ui Uosaičiui. „Bangas“ įdėjome šin n-rin. „Pirmutinį vyturį“! ir „Radastą“ palaikysime pavasariui. Ačiu.

D-ui Ažuoliniui. „Sakyk vėjeli“ mintis butu nebloga, bet forma šlubuoja. Tokie rimai kaip: sujungė—jungą tobulais pavadinti negalima. Kitą Tamstos dainą įdėjome „Kauno Kalendorin“. Ačiu.

D-ui Dagiui. Dainų „Vasaros rytas“, „Reginys“ „Darželis“ forma nebloga, bet turinyj maža originalumo.

D-ui Stoniui. Tamstos dainų ir forma ir turinys dailus. Abejojimą sukelė tik žodis „vežėtis“! Žmonės sako „vežėčios“.

D-ui Btk-ui. „Naminį priešą“ dedame šin n-rin. Ačiu.

D-ui Lineliui. Tamsta pajudina labai aktualį klausimą. Labai ačiu. Savo rašinį rasi artimiausiame „At.“ n-ry.

D-ui A. G-iui. „Apie Tolstojaus religiją“ įdėsime perdirbę tik galą.

D-ui Meirunui. „Ji“ — labai graži. „Aeternum vale“ butu galėjus but trumpesnė ir gyvesnė. Ačiu. Stengsimės sunaudoti.

D-ui Aišvei. „Jėzus ir vaikas“ ir „Gydytojo malda“ „Ateičiai“ tinka. Mielu noru sunaudosime.

D-ui J. iš Stančaičių. „Vadovėlių klaidos“ dedame šin n-rin.

Redaktorius ir leidėjas

PR. A. DAMBRAUSKAS.

Saliamono Banaičio Spaustuvė Kaune Litzmann'o gatvė № 34.